

Neatkarīgā Rīta Avīze. - 17.06.2022

Bens Latkovskis

Pret Krievijas domes ierosinājumu anulēt Lietuvas valsts atzīšanu jāizturas ārkārtīgi nopietni

*До пропозиції російської держдуми відкликати
визнання Литовської держави потрібно
віднестись вкрай серйозно*

Автор критикує, внесений депутатом держдуми росії від "Єдиної Росії" Є. Федоровим, законопроект, який має намір скасувати рішення Держради СРСР від 6 вересня 1991 р. про визнання незалежності Литви. За словами автора, нинішня система влади путіна показала, що те, що є нібито ірраціональним, іноді навіть абсурдним, потрібно сприймати серйозно. За його словами, у будь-якому випадку весь латвійський політичний клас повинен надіслати світові лише одне повідомлення - стійкий мир в Європі неможливий, якщо режиму путіна вдасться досягти хоча б часткової перемоги в Україні.

https://neatkariga.nra.lv/komentari/bens-latkovskis/384122-pret-krievijas-domes-ierosinajumu-anulet-lietuvas-valsts-atzisanu-jaizturas-arkartigi-nopietni?_gl=1*1ss8ixj*_ga*MTQ2MjlxNzkwNS4xNjQ4NDU4OTQy*_ga_LTMBW853YH*MTY1NTY3MTI0OC4xMi4xLjE2NTU2NzE3NDguMA..

Krievijas Valsts domes deputāts Jevgeņijs Fjodorovs šā gada 8. jūnijā iesniedza "parlamentā" likumprojektu, kurš paredz anulēt PSRS Valsts padomes 1991. gada 6. septembra lēmumu par Lietuvas neatkarības atzīšanu. Uz šo starptautisko izlēcienu atsevišķi asprāši Lietuvā ierosināja anulēt 1634. gada Poļanovskas miera līgumu, ar kuru Polijas - Lietuvas ūnija atdeva Krievijai Smoļenskas apgabalu.

Ne velti lietoju vārdu "asprāši", jo pret Fjodorova "likumprojektu"

jāizturas ar vislielāko nopietnību. Pirmkārt, pašreizējais Krievijas Valsts domes sastāvs ir pilnībā nokomplektēts no Prezidenta administrācijā (kas ir Krievijas varas reālais subjekts) apstiprinātām personām. Ja Valsts domē sēž virkne dažādu “dīvaiņu” (šīs kategorijas pazīstamākais personāžs bija nu jau aizsaulē aizgājušais Vladimirs Žirinovskis), tad viņi tur neatrodas nejauši. Viņi pilda noteiktu funkciju. Izvirza dažādus it kā jocīgus, varbūt pat absurdus ierosinājumus, no kuriem politiskās augšas vajadzības gadījumā var viegli norobežoties - nu jūs jau zināt, ko tāds Žiriks (Fjodorovs) atļaujas. Nevajag to uztvert nopietni.

Otrkārt, līdzšinējā Putina varas sistēma ir pierādījusi - visādi it kā neracionāli, dažbrīd pat absurdi izteikumi obligāti jāņem nopietni. Šodien tos izsaka Fjodorovs, rīt jau daudz “solīdāki” politiķi. Kādreiz populārā teorija, ka Kremļī visi visu ļoti labi saprot un visa tā Solovjova/Kiseļova propaganda ir domāta tikai “dumjajai” tautai, tagad tiek atzīta kā maldīga.

Ja Putins saka, ka nekāda ukraiņu tauta nepastāv, bet pati Ukraina ir Ļeņina un Austroungārijas ģenerālistāba izgudrojums, tad tā viņš arī domā. Ja Putins saka, ka cars Pēteris I tikai atguva senās krievu zemes Narvu un [teritorijas] “tur rietumu virzienā”, tad tā viņš domā. Ja Putins stāsta, ka mums liktenis ir lēmis atkārtot Pētera I (varoņ)darbus, tad Putins tā arī plāno rīkoties.

Tas gan nenozīmē, ka Putins obligāti sūtīs karaspēku “atgūt Narvu un teritorijas rietumu virzienā”, taču tas nozīmē, ka tāda iespēja reāli pastāv, ja šādam solim būs piemēroti apstākļi. Krievijas politologs Ivans Preobraženskis ir izvirzījis savu versiju, kāpēc Krievija nolēmusi palaist, kā mēdz teikt, “izmēģinājuma balonu” attiecībā uz Lietuvas neatzīšanu.

Atbilstoši šai versijai, Baltijas valstis no militārā viedokļa atrodas ļoti neizdevīgā pozīcijā. Vienas pašas (ieskaitot nelielos NATO spēku bataljonus) tās sevi nopietni aizsargāt nevar. Vienīgā sauszemes robeža ar kādu militāri spēcīgāku valsti un Eiropas vidieni ir 70

kilometru garā Lietuvas robeža ar Poliju (tā dēvētais Suvalku koridors). Vienlaikus Krievijai piederošo Kaļiņingradas apgabalu no Krievijas faktiski okupētās Baltkrievijas atdala Lietuva, caur kuru arī notiek galvenā anklāva apgāde. Gan civilā, gan militārā.

Pēc ES ieviestajiem gaisa satiksmes ierobežojumiem Krievijas civilā aviācija vairs nedrīkst pārlidot Lietuvas teritoriju un satiksme ar Kaļiņingradu notiek pa Baltijas jūras telpu, kura pēc Zviedrijas un Somijas iestāšanās NATO faktiski kļuva par NATO iekšējo jūru. Šādā situācijā Krievija varētu izvirzīt ultimātīvas prasības Lietuvai, pieprasot brīvu piekļuvi tās gaisa telpai civilās aviācijas tranzīta nodrošināšanai. Aizsedzoties ar civilās aviācijas drošības apsvērumiem, Krievija noteiktu šajā telpā "no-fly zone" NATO iznīcinātājiem, kuru nodrošinātu ar Lietuvas pierobežā izvietotajām pretgaisa aizsardzības sistēmām.

Šādu prasību izvirzīšanu Lietuva varētu pamatot kā tās suverenitātes apdraudēšanu militāra spiediena rezultātā un rosināt iedarbināt izslavēto NATO 5. pantu. Un šeit arī slēpjas Kremļa plāna viltība. Krievija it kā nevienam tieši neuzbrūk. Tā neko neokupē. Tā it kā rūpējas par savas leģitīmās teritorijas un tur dzīvojošo cilvēku drošību. Ko darīt Lietuvai, ja tās gaisa telpu bez tās atļaujas šķērso Krievijas civilās aviācijas lidmašīnas?

Nemot vērā, ka NATO lēmumus pieņem, balstoties uz vienprātības principu, bet, kā redzam no atsevišķu valstu reakcijas uz jau no esošo karadarbību, to sasniegt nav viegli, tad Kremļa stratēģi cer, ka nekāda asa reakcija no NATO puses nesešos. Šis Preobraženska versijas punkts tiek pakļauts nopietnākajai kritikai, jo reakcija uz NATO 5. panta iedarbināšanu var būt arī individuāla. Tas nozīmē, ka Polija, Lielbritānija, Norvēģija, ASV vai jebkura cita NATO valsts var nekavējoties spert atbildes soļus, negaidot visas NATO kopīgo lēmumu. Cits jautājums, vai šīs valstis šo lēmumu spers, ja Krievija rīkosies pietiekami apņēmīgi (nekaunīgi).

Pats Preobraženskis, tāpat kā viņa versijas kritiķi, piemēram,

pazīstamais "Deutsche Welle" militārais apskatnieks Konstantīns fon Egerts, norāda, ka NATO reakcija būšot asa, jo pretējā gadījumā (faktiskas bezdarbības vai sākot meklēt "kompromisus" ar Krieviju) NATO zaudē savas pastāvēšanas jēgu kā aizsardzības bloks. Kas tas par aizsardzības bloku, ja nespēj aizsargāt savas dalībvalstis?

Galvenā situācijas bīstamība slēpjas citur. Kā norāda Preobraženskis, Kremli valda cita pārlicība. Tur visi stratēģiskie plāni izstrādāti, balstoties uz pieņēmumu, ka NATO valstu līderi ir vāji, nespējīgi rīkoties droši, apņēmīgi un izlēmīgi. Proti, ja būs kaut minimāla iespēja izvairīties no tieša konflikta ar kodollielvalsti Krieviju, tad šī iespēja arī tiks izvēlēta. Krievijas hibrīdais uzbrukums Lietuvas gaisa telpas suverenitātei NATO valstīm dos plašas iespēju izlikties, ka nekāda reāla uzbrukuma nav, līdz ar to šī iespēja arī tiks izmantota.

Problēma ir tā, ka Kremlis ir pārlicināts, ka Rietumu gatavība piekāpties, lai tikai izvairītos no pasaules kara, ir bezgalīga, kamēr NATO tā nedomā. Jau tagad ASV un citu NATO vadošo valstu militārajās aprindās valda gluži cits noskaņojums. Proti, Krievijas armija ir nodemonstrējusi savu faktisko vājumu, un nedrīkst ļaut tai atgūt pārlicību. Tāpēc Rietumu reakcijai uz Putina militārajiem izlēcieniem jābūt daudz asākai.

Savukārt vairākuma NATO valstu politiskā vadība, izņemot Poliju un Lielbritāniju, pauž atšķirīgu pozīciju (pat ja tā oficiāli tā netiek formulēta) - nedrīkst pieļaut ne Krievijas uzvaru, ne arī tās sakāvi. Jāļauj abām pusēm karot, pakāpeniski samazinot karadarbības intensitāti, līdz abām pusēm "apniks" karot un tās sāks meklēt pamiera nosacījumus.

Ļoti iespējams, ka nepareizi novērtē situāciju gan Rietumi, gan Maskava. Rietumi nenovērtē Krievijas spējas rīkoties īpaši nekaunīgi, pat pārdroši, bet vienlaikus arī pārvērtē tās gatavību likt lietā savu kodolpotenciālu, savukārt Kremlis ir tik ļoti noticējis Rietumu "puvumam" un tā "bezgribai", ka pārvērtē Rietumu glēvumu.

Savulaik Hitlers tieši tāpat nenovērtēja angļu/amerikāņu plutokrātu gatavību karot. Kas tie par karotājiem, kas Ņujorkā pie kokteiļa glāzes pieraduši deldēt bāru ķebļus, bija populārs teiciens tā laika Berlīnes varas koridoros. Beigās izrādījās, ka tieši ASV pilnvērtīga iesaistīšanās karā salauza Hitlera režīma mugurkaulu. Arī tagad grūti prognozēt, kurš būs tas salmiņš, kurš salauzīs Rietumu gatavību "neiejaukties, vienalga kas".

Jebkurā gadījumā visai Latvijas politiskajai šķirai ir jāraida pasaulei tikai viens vēstījums - ilgtspējīgs miers Eiropā nav iespējams, ja Putina režīmam izdosies panākt kaut daļēju uzvaru Ukrainā. Dažādas provokācijas ar hibrīdkara elementiem, kuru mērķis būs sašūpot NATO vienotību un beigu beigās pierādīt šī bloka bezjēdzību, turpināsies, arvien paaugstinot likmes. Tāpēc visai pasaulei jāpanāk Putina režīma sakāve Ukrainā, ja negribam reālajā dzīvē pārbaudīt Preobraženska versijas patiesumu.